

UDVARHELYVÁRMEGYE HIVATALOS LAPJA

SZÉKELY-UDVARHELY

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP

AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE, AZ ÁLTALÁNOS TANÍTÓ-EGYESÜLET ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egészévre 8 K. Félévre 4 K. Negyed-
évre 2 K. Külföldre egész évre 12 korona. Papok-, tanítók-,
gazdasági egyleti tagok- és közs. előjáróknak egész évre 6 K.
a tanító-egylet tagjainak, közs. és körjegyzőknek 5 K. — Egy
példány ára 16 fillér.

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos

BETEGH PÁL.

HIRDETÉSI DIJAK: Hivatalos hirdetések 100 szóig minden
szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések em.-ként 6 fillér-
többesüri közlésnél 4 fillérért közöltetnek. Nyílt-tér sora 1 K. Hir-
detés és nyílt-tér díja előre fizetendő. — Megjelen heten ki n
egyszer: vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BETEGH PÁL könyvkereskedése, könyvnyomtató és könyvkötő üzlete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések
és hirdetések intézendők. — Kéziratok vissza nem adatnak.

Gondoskodás a nép jóletéről.

— július 8.

Csendben, reklám és dicshimnuszok zengése nélkül kezdte meg két esztendő előtt működését a gazdasági munkás-pénztár s most, aránylag oly rövid időnek leforgása után látjuk, hogy Darányi miniszter ezen alkotásának korszakot alkotó jelentősége van. Rövid élete alatt olyan eredményeket, olyan sikereket ért el ez a pénztár, melyet sajnos, igen kevés új magyar intézménynél tapasztaltunk, s amelyet teljes mértékben megbecsülni annál is inkább okunk van, mert ez az intézmény reálsan és humánusan karolja fel a nemzet alacsonyabb rétegeinek, tehát a fundamentumának érdekeit.

A nemzetnek azt a rétegét állandóan métegy fenyegeti. Hol felforgató tanokkal akarják a haza ellenségei a társadalmi rend ellen izgatni, hol a középkor lelki sötétségét terjesztik benne azok, akiknek ez a sötétség az éltető elemük.

A népet eddigelé alig védelmezte más

a métegyezés ellen, mint a csendőrszurony, a kirendelt katonaság Manlicher fegyvere és szomorú tapasztalatok igazolják, hogy a védekezés ezen módja milyen barbár, olyan igazságtalan.

Csakis a munkások érdekeit helyesen felkaroló intézményekkel óvhatjuk meg népünket e métegy ellen és tarthatjuk meg a haza számára. És ilyen intézménynek bizonyult a gazdasági munkás- és cselédpénztár, melynek tagjai már háromszázezernél jóval többen vannak s ez a szám napról-napra szaporodik. A pénztár derekasan és becsületesen teljesítette feladatát és mindezzel megnyerte a nép bizalmát. A kik ismerik a népet, milyen bizalmatlan és elfogult az urak újításával szemben, azok kellő mértékben tudják méltányolni azt az eredményt, a mely a nép bizalmának elnyerésében áll. Ime hosszas és haszontalan kísérletezés után végre sikerült megtalálni az intéző köröknek azt az orvosságot, melynek türelmes és czélszerű használásával a föld népének nagy sebeit behegeszteni lehet. Ez az orvosság a cseléd- és munkáspénztár.

Ezért örömmel üdvözljük a földmive-

lőségügyi miniszter azon újabb keletű alkotását, melylyel a pénztár hatáskörét oly alaposan kibővítette, amennyiben azt a temetkezési és kiházasítási egyletek jogkörével is ellátta. Ezzel a kibővítéssel a pénztár egészen a nép lelkehez férközött.

Tudvalevő, hogy milyen nagy szerepet játszanak a mi népünk életében a temetkezési és kiházasítási egyletek, melyeknek sok százezerre rugó tagja van. Alig van nagyobb községe az országnak, amelyben kiházasítási vagy legalább temetkezési egylet ne lenne. A szegény ember, aki küzködéses munkájával telt életében nem tud arról gondoskodni, hogy jól éljen, legalább azt az egyet akarja magának biztosítani, hogy halála után illő keresztény módra helyezték az örök nyugalom helyére. A kiházasítási egyletbe való lépés pedig az ideálja minden szegény zsellérnek és va-
gyontalan hajadonnak

És milyen népszerű ez az intézmény, olyannyira irreális. Ez egyleteket csak olyan műveletlen s az üzleti életben és a biztosítási ágba teljesen járatlan emberek vezetik, mint maguk a tagok s nap-nap után

„SZÉKELY-UDVARHELY” TÁRCSÁJA.

Zászló-avatás.

Az Országos Nemzeti Szövetség által az Amerikában élő magyaroknak küldendő nemzeti dísz-zászló fölavatási ünnepélye alkalmára. 1902. július hó 6.

Panaszszal van tele hegy, völgy s a róna!
Zokogva sir szegény — Hungária!
Sirása hangzik szivetszaggatóan
És vele sir minden hü, jó fia...
Ó hány vidék — lakatlan, néptelen:
Lakóik?... messze tul, a — tengeren!

Árpádnak népe, hősök unokái,
A kik hüen szereték mindig e Hazát,
Most messze-földre, idegenbe mennek,
Hol nincs rokon számukra, sem — barát...
Nincs már: »Hazádnak rendületlenül!«
Csak a Haza zokog — szünetlenül!...

A sors kiket messze földre üzött,
Kik messze éltek bus hazátlanul!
Miattatok a könny, a bu s a bánat,
Mely itt az elhagyott Hazába dul!
S legyen bár durva kő a szivetek,
A szép — Hazát kell még szeretnetek!

A délibábos róna büszke táját,
A hol bölcsőtök ringa egykoron,
Az nem lehet, hogy — elfeledhetétek,
Legyen bár messze töletek a Hon!
Hazát cserélni addig nem lehet,
Mig élni fogsz ó — hazaszeretet!...

Ti Véreink! Kik messze földön éltek,
Hol más a róna, más a bércz, a dal,
Tinéktek küldjük ime ezt a zászlót,
Melynél szentebbet nem ismer — magyar!
S a zászlóval csak ezt — üzenetül:
Magyar! »Hazádnak rendületlenül!«

Piros-fehér-zöld színü im a zászló
S a rudon ősi, szent Turul madár!
Csőrébe kard, karmában érczgyölyő van,
Szent honi földet, mely magába zár...
S a földön ott ragyognak — könnyeink,
Mik érettetek hullottak véreink!...

Lobogjon köztetek büszkén e zászló!
S gyűljön köréje mind a ki — magyar!
Ha látjátok, dobogjon szivetek! Hisz'
Hazátok ez, mely »ápol s eltakar...
S ne hagyjátok el soh'se hütlenül,
Védjétek mindig — rendületlenül!...

Indulj meg zászló im a messzeségbe
S áldás kísérjen mindig utadon!...

Te meg — Turul madár, ki őseinket
Hazánkban elvezetted egykoron:
Harsogtasd némán is — szünetlenül:
Magyar! »Hazádnak rendületlenül!«

Szécskay György.

A gyermekkori tánczról.

— Irtá: Avedik Lukács. —

Erzsébetváros, jul. 8.

A nevelés iránya akkor halad egyenes uton, ha a szellem kiművelését, a test kiképzésével megfelelő arányban fejlesztjük. A szellemi nevelés biztosítása végett vált életkövetelménnyé e közmondás: »Ép testben lakik az ép lélek.«

Az ügyes testtartást, az izmok erősítését, az idegek edzését már az óskor népei a testgyakorlat különböző eszközei által igyekeztek elszájtítani. E czél elérésére nagyszerű épületeket, intézeteket emeltek s azok vezetését kiváló férfiakra, az állam első tisztviselőire bízták. Elvül azt tartották, hogy csak oly egyének lehetnek a haza erős oszlopai, kik épek, testi erő — és ügyességben kitűnnek — kik a test edzése következtében oly ellentálló képességgel bírnak, hogy idők, elemek viszontagságaival szemben is tevékeny, munkabíró embernek megmaradnak; miért is arra törekedtek, hogy a külső behatás fölött diadalmaskodva, szellemben, erényben megizmosodjanak.

buknak, magukkal rántván a sok száz tagot, akik verejtékkel szerzett filléreiket éven át fizették be a temetkezési vagy kiházasítási egyletekbe. Az ilyen egyletek panamáiról is sokat hallottunk már, e panamák az utóbbi időkben olyannyira elszaporodtak úgy a fővárosban, mint a vidéken, hogy a belügyminiszter jónak látta szigorú rendeletben ez egyletek működését korlátozni és ellenőrizni. Se szeri se száma a szegény embereknek, akik az ilyen panamák folytán elvesztették a pénzüket.

De most, hogy a gazdasági munkás- és cselédpénztár egyuttal temetkezési és kiházasítási pénztár is lesz, előnyösen változik meg ez az állapot. Mert állami intézmény, tehát a legszilárdabb és legbiztosabb, amit e nemből alkotni lehet, fog a nép rendelkezésére állani, hogy itt biztosítsa magát. Nem lesznek többé panamák, nem kallódik el a nép keservesen összetakarított pénze. Ime, ez a munkás- és cselédpénztár kibővítésének közvetlen eredményei.

Ez az állami intézmény az, amelylyel az állam legszorosabban forrhat össze a néppel s ezért ezt az intézményt, ha áldozatok árán is, folyton tökéletesíteni és szélesíteni kell mindaddig, míg csak minden szegény ember a tagja lesz. S ebben a munkában támogassa minden erejével az államot a művelt és vagyonos magyar társadalom!

Az igazságügyminiszter a földművesekért. Az aratás, a nagy munka megkezdődött ország-szerte s ugyanekkor kapták meg a városok s a bíróságok Plósz Sándor igazságügyminiszter rendeletét, mely szerint a kihágásokért és kisebb büntetéseket elítélt gazdák és mezei munkások csakis a mezei munka szünetelése idején kényeszeríthetők büntetésük kitöltésére. A minisztert eme rendelet kibocsátásánál az a humánus elv vezette, hogy egyes családok a mezei munka idejére ne fosztassanak meg kenyérkeresőjüktől.

Leleményes korunknak nevelési módszeréhez tartozik, hogy már a gyermekkorban alkalmazni kell mindazt, mi a testi ügyességet megszerzi, a szervezet edzésére jótékonyan és biztosan hat. A testgyakorlat ezen fajából kiszemeltük a gyakorlati élet követelményei által annyira fölvert tánc nevelési eszközének bemutatását pedagógiai, egészségügyi és erkölcsi szempontból.

A tánc már a művelt óskori népek előtt ismeretes volt, az istenisztelet szertartásainál alkalmazták, az ünnepségeknek változatosságát, kellemét a tánc hozta meg; nem csoda, ha később a nyilvános helyeken, családi körben, a mulatságok legkivánatosabb neme a tánc lett s most mint a nevelés egyik testidomító módszerét vették fel.

De ha a jótévő napnak is van ragyogó fénye mellett sötét árnyéka: mennyivel inkább mondható ez a táncról, mely elevenit és öl, mint a kard, melyet kezében visz az utas, maga és mások védelmére, de magával hordoz a rabló is mások megtámadhatása — elpsztitása végett; azért a tánc, mint a kétélű fegyver kellő óvatossággal alkalmazandó a nevelés terén.

Minden figyelmes nevelő előtt beigazolt tény, hogy a tánc a gyermeki kedély vidám, eleven hangulatának folyománya. A gyermek, különösen a lányka élénk vérmérsékét mozgási hajlamaiban

Elvi jelentőségű határozatok. A m. kir. minisztertanács 1901. évi április 11-én hozott határozata: »Munkás igazolvánnyal nem bíró mezőmunkás ellen munkába nem állás miatt indított ügy elbírálása a bíróság hatáskörébe tartozik.« — A m. kir. minisztertanács 1901. évi április 2-án hozott határozata: »Más-más alkalommal elkövetett erdei falopások miatt indított ügy elbírálása, ha a kár együttvéve 60 koronát meghalad, a kir. bíróság hatáskörébe tartozik.« — A m. kir. belügyminiszter 1901. évi 107,548. sz. határozata: »A kiskorúak tulajdonát képező ingatlanok bíróságon kívüli önkéntes árverését az árvaszék elrendelheti s azt saját közegei által végrehajthatja, de a tulajdonjognak a vevő részére való bekebelezéséhez szükséges, hogy a kiskorúak képviselője az árverési legfőbbet ígérővel adás-vevési szerződést kössön. Az ily árverés megtartásával megbízott tisztviselő költségei a vevőt terhelik s az iránt az árverési feltételekben kell intézkedni.«

Világnapló.

Julius hó 10-én.

A csiksomlyói főgimnázium tanulói érdekes kirándulásra használták fel a nyári szünidőt. Derék tanáraik vezetésével meglátogatták hazánk nevezetesebb városait. Budapesten Kossuth Lajos sirjánál, Aradon a vértanúk szobránál tették le a kegyelet virágait. Budapestről az ifjú szekelyek egyenesen Fiuméba tartnak s onnan átrándulnak Abbáziába és felkeresik Triesztet is. Bur vezér vendége van ismét fővárosunknak. D'Otton tábornok, a ki Botha vezérkarának volt főnöke, Budapestre jött, hogy innen egészségének helyreállítása végett valamely kárpáti fürdőhelyre menjen. A vitéz bur tábornok érdekes alak. Oroszországban született, hol egy kozár ezred ezredese volt. A lengyelek fölkelése alkalmával azok soraiban harcolt. A lengyelek leveretése után, mint fogoly Szibériába került, mely fogságából menekülve Kínán, Japánban, Indián, Bombayon át 1866-ban érkezett Transzváliba s így lett részese az angol-bur háborúnak. A képviselőház hivatalfőnökei tanácskozást tartottak az ujjországházban való elhelykezés dolgában. Az értekezleten Tarkovich államtitkár elnökölt.

korán kimutatja. Ugrádozásban, szabálytalan, de kitartó körforgásokban, szóval a táncfigurákban találja gyönyörét.

A tánc mérsékelten gyakorolva fölfrissíti a lányka kedvét, aczélozza gyöngé idegeit, finomítja izlését, neveli ügyességét az ének és zene összességével hangjai mellett szabályos ütemben kifejezett taglejtései által. A táncot a lányok testgyakorlásában uralkodó elemnek kell tekintenünk s arra kell a főszólyt helyezni, hogy a természetes mozgás, állás, testtartás, kellemmel, gyöngédséggel legyen fűszerezve.

De ha a kellő óvatosság, éber felügyelet hiányzik, akkor a tánc mérges gomba eledellé válhatik, mely a képzelmet megzavarja, az idegeket tulfeszíti, azért a kifejtettebb kort utánzó gyermekbálokba bevinni a serdületlen, 15 éven aluli növendékeket, szelid szavakba öntve: öreg könnyelműség; nemcsak pedagógiai-, egészségügyi tekintetben ártalmas, hanem az erkölcsi életre nézve is föltétlenül veszélyes.

A tánc, a mostan divatozó rendszer szerint nagy erőfeszítést igényel. Huzamosan, némelykor egy táncban szakadatlanul kitartani, csak teljesen ép, erős, egészséges egyén képes. A gyöngé testalkatra nincs végzetesebb, mint a gyermekbál, az a tulhajtott tánc, az a feszes ruha, mely hevült állapotban az élénkített vérkeringést, gyors légzést gátolja, az embertömeg

Nemsokára meglesz Mirko herceg esküvője Konstantinovic Sándor ezredes leányával. Nagy feltűnést keltett, hogy éppen most, az esküvő előtt, Vasics Milos cetinyei szerb követ elhagyta a montenegrói fővárost. A dolgot arra magyarázzák, hogy a menyasszony atyja már évek óta ellenséges viselkedést tanusít a szerb királyi család iránt és ezt az érzületét minduntalan leplezetlenül a nyilvánosságra juttatja. Londoni táviratok szerint Edvard király állapotának javulása örvendetesen halad. A király türelmetlenül várja a koronázást. Az illetékes körök azt hiszik, hogy augusztusban megtarthatják az ünnepséget. Kitchener angol generalis e hó 12-én érkezik Londonba. Fogadásán, a mely nagy ünnepségekkel jár, részt vesz az egész londoni helyőrség. Triesztben a fuvaros-kocsisok sztrájkolnak. A sztrájkolók e hó 9-én gyűlést tartottak. A szállítók is tanácskoztak a helyzetről. 10 embert a sztrájkolók közül letartóztattak.

Szövetkezetek és ellenségeik.*

Budapest, július 8.

A szövetkezeti mozgalom a nyugati államokban, különösen Angliában, körülbelül a gyártermelés kezdetével esik össze. Már 1795-ben alakult Hull-ban szövetkezeti malom és 1820-ban Brich-ton-ban az első fogyasztási szövetkezet. A gyárpar föllendülése következtében megkárosított, sőt létükben megtámadott osztályok természetesen arra igyekeznek, hogy veszteségüket valahogy helyre-üssék s erre az eszközt megtalálják a szövetkezésben. Az első ilyenü szövetkezés, a mely a maradandónak bizonyult és buzdító példát szolgáltat, a rochdale-i takácsok híres szövetkezete volt. Arról tanácskoztak ezek a szegény, ehöz embe- rek 1843-ban, hogy ne vándoroljanak-e ki. Azon- ban jobbat gondolva, azt határozták, hogy szövet- kezetté tömörülnek és kötelezték magukat, hogy hetenkint két pennyt, körülbelül 20 fillért befizet- nek, holott nagyobbára azt se tudták, hogy meg- ez összeget is honnan teremtsék elő. Ily módon tapasztalás, tudás, pénz és külső buzdítás nélkül, csak nyomoruságoktól ösztönözve, azt határozták, hogy saját maguk részére termelnek, s a saját maguk kereskedői és tőkepénzesei lesznek. A huszonnyolcz örült takács vállalkozása, a melyet az angol társadalom eleintén gunynyal illetett, a legkezdetelegesebb állapotból annyira fejlődött, hogy

* Ezen figyelemre méltó és ami nézetünkkel is teljesen megegyező cikkkelt a „Budapesti Hírlap“ból vet- tük át. Szerk.

kilehellése, a romlott levegő, a padlóból fölvert por beszívása, a lámpák-, gyertyáknak élenyt emésztő ereje, az éjbe kiható ragyogó kivilágítás és szinpompa káprázata, a déli hőmérsék követ- kezében keletkezett izzadás, a szellőztetés hiányos- sága, minélfogva a felhevült gyenge tüdőbe az ártalmas hatályok észrevétlenül beültetődnek; ha még ezen veszélyekhez számítjuk azt a figyelmet- len eljárást, hogy a táncteremben az áthülés legkönnyebben bekövetkezik akár egy nyitott, akár egy kevésbé záró ablak hasadékból beszív- várgó éles, éjfeli hideg léghuzam, hideg víz ivása — vagy a meleg táncteremnek gyors otthagysa folytán: bizonyára mindenki előtt beigazolvva lesz az a czáfolhatlan igazság, hogy a gyermekbál nagyok, annál inkább a kicsiny gyermeknek életveszélyes. Méltán jegyzi meg Jean Paul: »Ott, hol a serdületlen ifjuság a déli hőfokig átfűtött teremben, testfeszítő ruhában, káprázatos fény, kábító illatár, szinpompa, a hevítő zenei hangok hatása alatt elragadtatva tánczol, a fonyasztás ezen ziháló módszerével kezdetét veszi a halál- tánc.« Már láttam esetet, hogy a báli öröm- ujjongásba csakhamar belevegyült a fájdalmak felzokogása s a legfényesebb báli vigjáték halá- los kimenetelű tragediává alakult. Óvjuk meg az éjféli báljaitól a gyermekvilágot, hogy korán le ne romboljuk gyenge szervezetükkel annyira feltett egészségüket. (Vége köv.)

1887-ben korona t évenkint volt! Az pedig 19 galma v ez évben millió k

A klassziku birták r dolkozás musnak következ a mely sadalmi, nincs ep vetkezet ismeren a siker és évről kony ha korolni

Ne és kiseb évtizedb addig n nek kor mányok szövetke általamo eszme k egyeten kérdésn kodás f igy Ném sen a 1886-ba 1900-ba U

U tet vett a fogya kony m ket a k alapját a mely rregtak kulások forgalm dési sér ket sért lehetetl gad egy előtt a nagyon lelkesed és gazd zás ol

H értenek vagyoni ténik, h a szató megbuk lönféle minden esni a leg min mozgal művelt általa szövetk aggodá és társ mozgal madtak szonyai nak, m S

lan sza kereske marák, naszt t ködése lónak határo foglaln voltunk hetik, r reskede szövetk formáji személ képeni nak eg másikk is nyil

1887-ben tizenegyezer tagja, több mint hét millió korona tőkéje, hat millió korona évi forgalma és évenként egy millió koronánál nagyobb nyeresége volt! Az összes angol fogyasztási szövetkezetnek pedig 1900-ban több mint egy milliárd évi forgalma volt s a közös bevételük következtében ez évben elért megtakarítás több mint százhetven millió koronát tett ki.

A kereskedelem s a szabad intézmények klasszikus hazájában elért ez eredmények arra birták régebben John Stuart Mill-t, a mély gondolkodású híres bölcsészt s a politikai liberalizmusnak elszánt bajnokát, hogy a szövetkezetekről következőleg nyilatkozzék: Valamennyi erő közül, a mely jelenleg a szegény osztályoknak teszi, társadalmi, szellemi s erkölcsi fölségítésén működik, nincs egy se, a mely annyit ígérne, mint a szövetkezeti mozgalom. Nagy hasznát akkor is fölsimertem, midőn még keletkezéskor volt. Hanem a siker fölülmulja legmerészebb várakozásainkat és évről-évre jobban meggyőződésem arról a jótékony hatásról, a melyet alighanem a jövőben gyakorolni fog.

Németországban a szövetkezeti eszme később és kisebb mértékben fejlődött. De kivált az utolsó évtizedben, a mely a német kereskedelemre s iparra addig nem is álmódott térfoglalásnak és fejlődésnek kora volt, a német társadalom, valamint kormányok és törvényhozás karöltve igyekeznek a szövetkezetek összes fajait fejleszteni, abban az általános meggyőződésben, hogy a szövetkezeti eszme következetes ápolása a munkásbiztosítással egyetemben a legcélszerűbb eszköz a szociális kérdésnek az egyéni szabadság és egyéni gazdálkodás fönttartása alapján való megoldására. S így Németországban is azt látjuk, hogy nevezetesen a fogyasztási szövetkezetek forgalma az 1886-ban elért harmincznyolcz millió márkáról 1900-ban százhuszonhat millió márkára emelkedett.

Ujabb tudvalevőleg minálunk is lendületet vett a szövetkezeti mozgalom s egyebek között a fogyasztási szövetkezetek is sok helyen jótékony módon működnek, leszoktatják a szegényeket a könnyelmű és terhes adósságinálástól s alapját vetik meg az apró tőkék összegyűjtésének a melyek a fogyasztási cikkek vásárlásánál elért megtakarításokból állanak elő. Ezek az újabb alakulások, mint egyáltalában minden gazdasági és forgalmi változás, minden tökéletesített közlekedési eszköz és minden újabb gép, anyagi érdekeket sértenek, a mit teljesen kikerülni éppenséggel lehetetlen. Minden szövetkezeti bolt magához ragad egy bizonyos értékű forgalmat, amelyet azelőtt a szatócsos vagy kiskereskedő látott el s így nagyon természetes, hogy a károsult nem nagyon lelkesedik a fogyasztási szövetkezetek szociális és gazdasági hasznáért. Ellenkezőleg, csak a vizsaszás oldalait nézi az új fejlődésnek.

Hiszen ilyenek is vannak. Az új elemek nem értenek az üzlethez. Itt-ott akad a szövetkezeti vagyonnak egy-egy hűtlen sáfárja. Itt-ott megtörténik, hogy egy-egy ilyen üzletvezető összejártszik a szatócsossal, rossz és drága holmit árul, hogy megbuktassa a szövetkezetet. Szövetkezeteket külföldre okokból meg kell szüntetni. Szóval, mint minden újnak, ennek a mozgalomnak is tul kell esni a gyermekbetegségeken, mint a hogy ez tényleg mindenütt megtörtént. Hogy a szövetkezeti mozgalom minden irányban a jövő, az iránt a művelt nyugaton tett tapasztalás után kétség egyáltalában fön nem foroghat. Jelen sorainkban a szövetkezetekkel azért kívánunk foglalkozni, mert aggodalmat keltenek bennünk azok a félreértések és társadalmi surlódások, a melyek a szövetkezeti mozgalom nyomán többé kevésbé mindenütt támadtak, de mi nálunk sajtóságos társadalmi viszonyainknál fogva gondosabb megfigyelést kívánunk, mint másutt.

Sok esetben nem falusi, szegény, fájékozatlan szatócsok, hanem tekintélyt és súlyt követelő kereskedelmi testületek, ipar- és kereskedelmi kamarák, sőt intelligens nagykereskedők is azt a panaszt teszik, hogy a fogyasztási szövetkezetek működése a kereskedelmet bénítja meg. Ha ezt valóban kellene elfogadnunk, akkor a legnagyobb határozottsággal a fogyasztási szövetkezetek ellen foglalnánk állást. Mindig abban a meggyőződésben voltunk, hogy hazánk kulturállammá nem fejlődhetik, ha itt a földmivelésen kívül hatalmas kereskedelem és ipar nem fejlődik. De a fogyasztási szövetkezetek nyilván csak a kereskedelem üzemi formáját érintik, mert a vevőt és eladót a fogyasztó személyében egyesítik. A kereskedelem tulajdonképeni gazdasági czélzata, a gazdasági jószágoknak egyik helyről a másikra, egyik embertől a másikhoz való juttatása, ez új üzemi formában is nyilván teljesen érintetlenül marad. Főnt idéz-

tük azokat a szédítő nagyságu számokat, a melyeket az angol fogyasztási szövetkezetek forgalma elért. S azért mégis Anglia kereskedelme a legrégibb s a legnagyobb és ha valaha nem lesz többé az, csak eszelős ember fogja majd állithatni, hogy ebben a visszafejlődésben a fogyasztási szövetkezeteknek akár csak egy szemernyi részük is volt!

De hát nem is azért irunk, mintha ezek a kétségbevonhatatlan, napnál világosabb igazságok bővebb bizonyításra szorulódnának, hanem azért, mert abban a körülményben, hogy tekintélyes kereskedők is részt vesznek vagy készülnek részt venni a szövetkezetek ellen megindítandó mozgalomban, veszedelmet látunk, de korántsem a szövetkezetekre, hanem a kereskedőkre, a kereskedelmi érdekekre s az ezekkel összefüggő szociális és nemzeti érdekekre nézve. Amugy is igen nagy társadalmunkban az a téves és veszedelmes hajlam, hogy nemzeti foglalkozásnak csak a földmivelést tekintsek. A kereskedelemmel még nem rég csak idegenek foglalkoztak és még ma is sokan együgyű göggel lenézik a kereskedelmet. Ez ellen az elavult maradi — és ostoba fölfogás ellen mindig teljes erőnkől küzdöttünk, mint a hogy ez minden ép ésszel bíró hazafinak kötelessége. Ha le nem tudjuk győzni ezeket a balvéleményeket, akkor kétségbe kellene esnünk azon, hogy hazánk társadalmi valaha elérje azt a kultúrívót, a mely leghőbb vágyunk.

De hogy sikerrel szembeszállhassunk az elmúlt időknek oly hagyományával, a melylyel a modern haladás össze nem fér. szükséges, hogy a kereskedők maguk ne táplálják azokat az idejüket mult fölfogásokat. Ha a nemzeti társadalom azt látná, hogy ime, itt van egy mozgalom, a mely a nyugati államokban bevált intézményt akar minálunk is meghonosítani, oly intézményt, a mely a vagyonosodást s ezzel az egyéni függetlenséget és megelégedést terjeszti, olyan, a szó igaz értelmében modern intézményt, a mely eddig is már szép eredményeket ért el ezzel szemben azt tapasztalná, hogy kereskedelmi testületek, a melyek a közjót hivatják szolgálni, intelligens nagykereskedők, a kiknek hivatásuk volna minden nemzeti ügyben elüljárni, ily mozgalommal szemben reakcionárius, a szabadságot s a szabadelvűséget kigunyoló magatartást tanúsítanak, akkor attól félünk, hogy ily egészségtelen, a haladás és szabadság szellemét megtagadó mozgalomból a nemzeti közvéleménynek nem csekély része tévesen himet varna az egész kereskedői osztály nemzeti, illetőleg nemzetellenes fölfogására és társadalmi nézeteinkben oly visszaesés állna be, a melyet nehéz volna helyrehozni. Azért bizton reméljük, hogy hazafiasan gondolkodó, derék, modern kereskedőink nem fogják megengedni, hogy őket ilyen szélmalom elleni harcra fölhasználják.

Hitelügy.

A vagyonbuktott székeljegyleti első takarékpénztár tömegmondnoka dr Lukácsffy István által a csődtömeg vagyonán részben leendő felosztása tárgyában készített felosztási tervet a csődválasztmány és a csődbíróság elfogadta. Ennek fogva a tömeg költségei és tartozásai, ugyszintén a csődhitelezők I. osztályába sorozott hitelezők egészben, a II. osztályba sorozott hitelezők (betétesek) követeléseik 25 százaléka nyer ezuttal kielégítést. A pénz tényleges kiosztása f. hó 26-án veszi kezdetét és dr Lukácsffy István ügyvédi irodájában (a kir. törvényszékkal szemben) d. e. 7-től d. u. 7 óráig fog eszközöltetni. Azok, kik a pénzfelvétele személyesen jelentkeznek, a betéti könyvet az azonosság igazolása végett hozzák magukkal; azok részére pedig, kik a bejelentést ügyvéd által eszközöltették, megbízott ügyvédjeikhez fog a pénz kiadatni, kik azt postán az illetőknek kézbesítik.

Tan- és nevelésügy.

A munka értékéről.

Irta: Rozsondai István.

Az a hatalmas, nagyszabású beszéd, melyet nem is olyan régen a kultuszminiszteri tárca költségvetése alkalmával, a közoktatásügyek minisztere a parlamentben elmondott: minden gon-

dolkozó, de különösen a nevelés ügyével hivatás-szerűen foglalkozó egyén lelkében mély nyomot kellett hogy hagyjon.

Mint hazai népoktatásügyünk leghivatottabb szószólója, ismertette közoktatásügyünk jelenlegi állapotát, leplezetlenül mutatott rá nemzeti hibáira s ezek között első és legnagyobb hibának említette, társadalmunk valóban veszedelmes betegségét: a munka kevés értékét, a munkás kezek kicsinylő lenézését.

Nem azt a hibát értem én ezalatt, a mit magyar nyelvünk nagyon találóan „édes semmittevének” nevez, hanem értem azt az „urhatnamságot”, mely magyar fajunknak jellemző sajátysága. Értem azt, mely szerint irtózik valaki még a gondolattól is, hogy gyermeke mindennapi kenyerét hivatásszerűleg ipari pályán keresse meg s a maga hóbortos együgyűségében, ostoba ideáiban lealázónak minősít minden ilyen foglalkozást s kicsinylő lenézéssel illeti a kézimunka derék embereit. Értem azt, mely lehetővé teszi azon fölfogást, hogy apa rosszul tanuló fiának elretentő példa gyanánt állítja a csizmadia inast s bizony csak e fölfogás eredménye, hogy nyelvünkben nem kaptunk földmivelő népünk részére alkalmasabb elnevezést a bántó, lealázó „paraszti” szónál.

S ilyen körülmények között csodálkozhatunk-e, ha ifjaink minden iparosban tanulni képtelen, kicsapott diákok látnak s irtóznak attól, hogy ők is hasonló sorsra kerüljenek.

Értem azt, hogy nálunk a kézimunkánál kevés értéke lévén, mindenki felfelé tör s igen természetes, hogy a tömeges kapaszkodással nem lévén arányban az érvényesülésre alkalmas hely, foglalkozás hiányában ezekből kerülnek ki társadalmunk kétes alakjai, társadalmi eszményeink legnagyobb ellenségei.

Mert ezek azok, kik örökösen zugolódnak a fennálló világrand, vagy szerencse ellen, a kik mindent „kancsal szemmel” néznek, de azért egy szalmaszálat nem tennének földre, hogy valamit sorsukon lendithessenek.

Ezek aztán az élet iskolájában is rendesen hátul kullognak s olyanok, mint a szekérben az ötödik kerék. A miként a legrosszabb munkás a leglelkesebb sztrájkoló, épen ugy a legtöbb paraszt is ezektől hallhatjuk. „Rosz kerék nyikorog a legjobban.” „Üres hordó jobban szokott kongani.”

Vélekedhetünk bárhogyan, de társadalmunknak a demokratikus értelemben vett munkáról való eme téves fogalma: a ferde irányú nevelés eredménye. S mi tanítók, fogadjuk el bölcs miniszterünknek fenti kijelentését ugy, mintha mindnyájunkban a lelkiismeret szava szólalt volna meg.

Mert jóllehet az elemi iskolában az életnek első korszakát éli még csak az ember, melynek elvégzése után gondol csak az egyén a tulajdonképeni pályaválasztásra s így kivonhatja magát a népiskola mindezek terjesztésének vadság alól, de ne feledjük, hogy épen az élet ez első korszakában nyert behatások hagynak a lélekben marandó nyomokat. Ne feledjük, hogy az épület szilárdsága, tartóssága nagyon is sokat függ az alap erősségétől.

És ha a népiskolából azzal a fölfogással kerül ki valaki, hogy tisztességre, méltánylásra, talán hírnévre, dicsőségre csak azok tehetnek szert, kik a magasabb társadalmi osztálynak tagjai, hogy a földmives, iparos csak ezek érdekeit szolgálja; ha a csizmadiaiban, kovácsban, asztalosban, szóval bármelyik kézművesben, csak a mindennapi, nehéz munka alatt görnyedő szurtos mesterembert látja, de nem ismeri a kézimunkának anyagi, erkölcsi, talán nemzetgazdasági előnyeit — mondom — ha a népiskolában ezt látja: próbálja meg ezen első benyomásokat valaki, valaha fölkemény lelkéből kiirtani.

Mert elismerem én, hogy a későbbi nevelés, talán az élet iskolája, változthatnak ezen fölfog-

gáson, de azt is határozottan állítom, hogy a gyermekkorban belénk oltott eszmék, lényeges befolyást gyakorolnak irányelveinkre s mint a ködön át-sűrődő fény, kihatnak azok az élet későbbi folyamára is.

Egyik kiváló tanügyi írónk tollából olvasom, hogy a fejlődő ember olyan a nevelő kezében, mint az agyag, melyet tetszése szerint gyurhat, tapodhat a szerint, a milyen formává akarja átalakítani. S míg ember lesz az ember, hányan gyurják, tapodják, míg a kívánt alakot megadják neki. S kétségkívül ezek között a néptanító az, ki elsőnek markol bele a formátlan tömegbe s ha a maga kicsiny körében megadta azt a kezdetleges, de már bizonyos kerekded jelleget mutató egészet, bizony a kik utána jönnek, ha akarják sem tudják már lerontani, a mit a népiskola épített, hanem rakják tovább a kész alapra a maguk anyagát.

Láthatjuk tehát, hogy a népiskolai nevelés mélyen belenyulik későbbi életünkbe, sőt teljesen soha sem szakad meg. Itt az eszméket gyorsan fogja fel a gyermek s lelkében azok tartóssá is válnak. E korban elméjében felhalmozott tudatok annyira lényegesek, hogy élete későbbi szakában összes tapasztalatai nem érnek fel azzal. Megláthatnók ezt akkor, hogy ha ezeket idővel kiszakítva képzelhetnők. Egy érettségit tett, legkitünőbb tanuló összes tudománya ehez képest számba sem jöhetne.

Kicsinyelni tehát a népiskolai nevelés fontosságát, vagy a néptanító munkáját: csak a felületleges gondolkozású, szűk látókörű emberek sajátja.

Innen kerül ki a nemzet törzsét képező munkás középosztály is. S a milyen felfogással távozott el onnan, a szerint érvényesül majd a mindennapi életben.

A népiskolában teremthetjük meg az emberi erények legmagasabbjait. S lehet-e az összes erények között szebb, a gyakorlati életben több értéket képviselő, mint a munkaszeretet, a munkát megbecsülés erénye. Erkölcsi életünknek is a munkásság a legjobb nevelője. Felébreszti s időmitja az engedelmességet, önuralmat, figyelmet, kitartást; ügyessé teszi az embert sajátlagos hivatásában s a közélet ügyeinek intézésére is ez által nyerhet valami képességet. A munka értékét önmagunknál tapasztalva, megbecsüljük másokban is a munkásságot:

És miként folya be a népiskola a munka értékének emelésére, a munkás kezek megbecsülésére?

Nem kicsinylem én az ujabban legtöbb elemi iskola tanrendjébe beosztott kézimunka órák értékét, mert kétségen kívül ezeknek is meg van a maguk nevelői hatásuk, de a fenti cél elérésére nem elégségesek. Aztán az iskolai kézimunkának (nem a női kézimunkának) nem is az a célja, hanem, hogy a növendék valamely háziipart elsajátítson, hogy különösen földmivelő népünk ezt tudva, a hosszú téli estén unalmát hasznos foglalkozással üzhesse el.

Itt részint helyiség, részint a szükséges eszközök és anyag hiányában úgy sem tudnának tökéletes alkotást létrehozni s így a munka nemesebb élvezetében sem lehetne részesek. S mivel össze-vissza két három könnyebb, kezdetlegesebb s a gyakorlati megélhetésre nem alkalmas iparágat taníthatnánk csak, még arra sem való, hogy a tanító növendékeinek hajlamát, képességeit megfigyelve, esetleges alkalmakkor a gyermekét ipari pályára szánt szülőnek tanácsot adhasson.

(Vége köv.)

Irodalom.

Múlt idők ködéből, történet homályából ki ragyog egy-egy fényugáros név. Hallatára megdöbben a szívünk, mintha diadalmi éneket hallanánk. Minden nagy névnek megvan a maga han-

gulati kísérője. Áhitat száll meg, ha a Szent István nevet halljuk említeni; a fiatalság tiszta varázsa árad az Imre hercegeg alakjáról; a lovagi poesist jelenti Szent László; a harcos egyház hőse Pázmány, a vitatkozó pap; a nemzete életéért karddal, szóval küzdő középkori lovag ideálja Zrínyi Miklós. A kor az ő alakjaiktól nyeri nevét és fényét. Egy bizonyos időben ők jelentik nemzetük vágyait és törekvéseit. A vallásos és hazafias érzés mindkettejükben összefonódik: az Isten hitelhagyásáért veri a nemzetet az ő szemük előtt, Istentől várják nemzetünk megmentését, minthogy más már nem is segíthetne rajtuk. A szószéken irószobában, csatamezőn együtt küzdenek vallásuk és hazájuk ügyeiért. A vallási vitairatokból ép úgy a hazaszeretet sugárzik, mint a hogy a vallásosság az ereje a honmentő katonának. E gyönyörű korról Pázmány és Zrínyi koráról szól a Nagy Képes Világtörténet most megjelent 163 füzet. A 12 kötetes nagy munka szerkesztője Marczali Henrik, egyetemi tanár, ki egyúttal e kötet írója is. Egy-egy gazdagon illusztrált kötet ára diszes félbörkötésben 16 korona; füzetként is kapható 60 fillérjével. Megjelen minden héten egy füzet. Kapható a kiadóknál (Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaság Budapest, VIII. Üllői-ut 18. sz.) s minden hazai könyvkereskedés utján, havi részletfizetésre is.

Fényes képek közt egy egyszerű régi fametszet gyarló vonalain akad meg szemünk. Egy magas homlok, erős szemöldök, vállra omló hullámos haj, mely tekintetű szem tekint reánk: Tökölly Imre. Naplója, melyet Thorma Károly és Thaly Kálmán adtak ki, vallásos, szerény ifjunak mutatják fiatal korában, kit hazájának és vallásának balsorsa visz a felkelésre, nem nagyravágyás és nyugtalanság. Mint gyermek hagyta el haldokló apját a császári seregtől ostromolt várban. Nem származott ősrégi családból, csak 1572-ből való volt fiatal nemességük, de oly nagy volt az ifju tekintélye és hadvezető tehetsége, hogy őt kellett megbízni a veszély s harc vezetésével, a melynek aztán egész életét áldozta. Az ő életét, nagy elszánsait, tragikus sorsát mondja el a Nagy Képes Világtörténet most megjelent 164. füzet.

Iparügyek.

„Nyomdaipar Magyarországon“ czimmel a vidéki nyomdászati és rokonszakták érdekeit fel-ölelő havi folyóiratot szerkeszt és ad ki Molnár Mór könyvnyomdatulajdonos Szegzárdon. A valóban nélkülözött és hézagpótló ujság első száma most jelent meg s abba Gelléri Mór kir. tanácsoson és a szerkesztő-kiadón kívül Láng József, Ruzicska Gyula és Augenföld M. Miksa igen érdemes, megszívlelésre méltó cikkekben tárgyalják a vidéki nyomdaipar és rokon szakmáinak valóban elszomorító helyzetét. Hisszük, hogy illetékes helyen meghallgatásra találnak az elhangzott szövegek.

A rabipar szabályozása. Láng Lajos kereskedelemügyi miniszter, Plósz Sándor igazságügyi miniszterrel egyetértőleg, megkezdte a tárgyalást a rabipar végleges szabályozásáról. Illetékes körök véleménye szerint ezt a régen huzódó kérdést végre sikerül megoldásra juttatni és ezzel az ország kisiparosságának minden alkalommal hangoztatott panaszát tárgyalanná lesz. A tárgyalásoknál azt a megoldást tartják szem előtt, mely a kisipar érdekeinek lehető védelme mellett nem hagyja figyelmen kívül a modern büntető-jog elvét, hogy a hosszabb szabadságvesztésre ítélt büntetésük kiállításának idejében hasznos munkával foglalkozhassanak és ennek révén megjavíttassanak.

Különfélék.

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket, hogy az illető postahivataloknál az előfizetés megújítása iránt lehetőleg gyorsan sziveskedjenek intézkedni, nehogy a lap szétlkü-dése fönnakadást szenvedjen.

— **Majláth G. Károly** gróf erdélyi püspök e hó 10-én a reggeli vonattal városunkba érkezett és a Szent-Ferencz-rendiek templomában csendes misét mondott. Alig félórai pihenés után a helybeli róm. kath. főgymnasiumi tanárok kísérete mellett Csik-felé utazott. Tegnap délből Csikból visszaérkezett s Jung-Cseke apátnál ebédelvén, meglátogatta a vármegyei kórház betegeit és a délutáni vonattal székhelyére utazott.

— **Esküvő.** Daniel Károly földbirtokos, az „Oláhfalvi és Homoródmonti Takarékpénztár Részvénytársaság“ vezérigazgatója és m. kir. anyakönyvvezető a napokban lépett házasságra Vágás Anna Schawnik (Szepesvármegye) községi születésű okleveles polgári leányiskolai tanítónővel Szentkeresztbányán. A jeles képzettségű és kiválóan művelt nő a Zirzen-féle intézetben nyerte képesítését. A házasságkötést Ráduly Sándor lövétei községi jegyző és anyakönyvvezető teljesítette s mint tanuk Lántzky Sándor vasbányatulajdonos és fia József szerepeltek. Esküvő után gazdag lakoma volt, melyen szebbnél-szebb pohárköszöntők hangzottak el az új pár állandó boldogságára.

— **Egy magyar főpap halála.** Schlauch Lőrincz dr. bitoros püspök e hó 10-én este fél tíz órakor meghalt Nagy-Váradon. Egy igazi főpap, nemes szívű ember veszett el benne nemcsak a magyar katolikus egyház, de az egész magyar nemzet kárára. Az elhunyt főpapot szülei mellé helyezik örök nyugalomra és e végből holttestét Temesvárra szállítják.

— **Tanügyi előléptetések.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Solymossy Lajos dr. helybeli kir. főreáliskolai igazgatót a VII. fizetési osztály 2-dik fokozatába; Laukó Albert erzsébetvárosi állami gimnáziumi tanárt a VIII. fizetési osztály 1-ső fokozatába; Vajda Emil dr. győri, Tompa Árpád és Csehely Adolf helybeli kir. főreáliskolai tanárokat szintén a VIII. fizetési osztály 2-ik fokozatába; végül pedig Harsia Jusztinián helybeli kir. főreáliskolai tanárt a IX. fizetési osztály első fokozatába léptette elő.

— **Julius 31.** A fehéregyházi csata évfordulója lesz július 31-én. A nap, a melyen annyi hős találta sirját a szabadságért küzdve. Ezen névtelen hősök iránti kegyelet lerovása czéljából a segesvári magyar polgári kör a fehéregyházi emlék-oszlopnál hazafias ünnepséget rendez, a melyre a kör választmánya a budapesti egyetemi kört is meghívta. Az ünnepély részletes programját annak idején közölni fogjuk.

— **Rendőrségi hír.** Szombatfalvy Lajos, városunk rendőrfőkapitánya néhány heti üdülés czéljából Borszék-füredre utazott. Távol létében Fekely Pál altkapitány fogja az ügyeket ellátni és főkapitányunkat helyettesíteni.

— **Prímicia.** A szentléleki római katolikus egyházközségnek e hó 6-án örömmünnepe volt. Hadnagy János bogárfalvi áldozópap Jung-Cseke Lajos apát manuduktorsága mellett mutatta be első szent-miseáldozatát, melyen nemcsak a község, hanem a környékbeli községekből is igen sokan vettek részt. Délből Péterffy József alesperesnél gazdag lakoma volt, hol igen sok pohárköszöntőben éltették az új misés áldozópapot.

— **Gazdasági Egyletünk** Hollaky Arthur főispán elnök vezetése alatt Szent-Király községben ma (vasárnap) tartja meg választmányi ülését. Meghívója „Közgazdaság“ cz. rovatunkban olvasható.

— **Halálozás.** Jakabházy Gábor székelykereszturi főjegyzőt, birtokost és egész családját súlyos vesztés érte. Folyó hó 7-én szép és nagy

reményekre jogosító fiának Zoltánnak Székely-Kereszturon történt gyászos elhunytával. Az elhunyt honv. katonai növendék volt a nagyváradi hadapród-iskolában s mint ilyen — oktató tanárainak büszke reménysége, tanuló társai, bajtársainak kényeztetett kedvence. Kiváló szorgalma és tehetsége, megnyerő, szerény modora s rendkívül rokonszenves lénye tették azt a kis katonát mindenki előtt — kik ismerték — kedvelté. Erő és egészség volt előbb. A természettől ráteremtve életpályájára... s elvégezte mégis egy pusztító kór a maga rombolását a legönfeláldozóbb, a leggondosabb szülői ápolással szemben is. A szülőknak bánata és fájdalma megmérhetetlen, mikor vegeztél előtt kell lehullását látni annyi vágyakozás, bizalom és hit, annyi reménység, annyi aggodalom, annyi szeretetnek... Temetése f. hó 9-én történt meg — a hulló eső dacára is, rendkívül nagy és a társadalom minden rétegében egyformán nyilvánult részvét mellett. A koszorúk egész özöne lepte be a kis katonának koporsóját s köztük a sok rokon és jó ismerősén kívül — a Nagyváradról express érkezett gyönyörű három darab, melyek egyikét a szorgalmas tanítvány kapta az érdemes tanári kartól, egyet a hadapród-iskola növendékei s a másikat pedig az intézeti III-ad éves oszt.-társak küldötték — a felejthetetlen, szeretett bajtársnak. Ugy a parancsnokság, mint az intézet növendékei a halál bekövetkezése után azonnal kifejezték táviratilag a gyászoló családhoz meleg hangú részvéteket. Mi is osztozunk a lesújtott család mély gyászában és a bánatos eset alkalmából őszinte részvétünket nyilvánítjuk!

— **Vármegyénk közigazgatási bizottsága** havi rendes ülését Hollak Arthur főispán elnökle alatt e hó 9-én tartotta meg. A havi jelentéseket minden megjegyzés nélkül tudomásul vették. Az egészségügy általánosságban kedvező volt, sőt a május havinál annivél kedvezőbb, mivel a heveny fertőző bántalmak is jóval kevesebb számban és enyhébb lefolyással merültek fel — különösen a kereszturi járásban, honnan a vörheny a vármegyébe széthurcoltatott — enyhült annyira, hogy a hó végével csupán 2 eset maradt gyógykezelés alatt. A tanfelügyelőséghez érkezett ügydarabok jelentékeny részét a hitfelekezetek tanítóinak fizetéskiegészítése és korpételeik folyósítása, az egyes tanítók hátralekös fizetéseinek behajtása kepezték. Sziklay P. Gyula s. tanfelügyelő résztvett a székelykereszturi áll. tanítóképző intézet tankepesítő és gyakorló iskolai vizsgáin, mely alkalommal 25 növendék közül 23 képesítő oklevelet nyert. A nagy szünidő alatt tanfelügyelőnk az iskolák jövő tanevi megnyitva előtt való kellő felszerelést tüzte feladatául. S ezen irányban már megkezdte munkálkodását, hogy az állam által segélyezett iskolák, melyeknél e tekintetben hiányok vannak, a szükséges taneszközöket kérelmezzék és azokat a magas tanügyi kormánytól államsegélyként eszközölhesse. A vallás- és közoktatásügyi miniszter a tanítói gyűlések tartására, mint a továbbképzés egy igen fontos eszközére 689 K évi összeget engedélyezett s a tanári tovább képző tanfolyamra Barabás Endre székelykereszturi képezdei tanár, a tanítók tovább képesítő tanfolyamára pedig Kovács Mihály parajdi, Szász Béla székelykereszturi és Beke Albert nagygalambfalvi igazgatótanítók felvételtek. A gazdasági tanfolyamra Fazakas Dénes bőződujfalvi és Derzi Gábor kissolymosi áll. tanítókat vették fel. A központ, valamint a székelykereszturi és oklándi járásbíróságok fogházaiiban 4 vizsgálati és 100 elítelt fogoly volt tartóztatva s a közigazgatási bizottság küldöttsége az oklándi kir. járásbíróság és a székelyudvarhelyi kir. törvényszék fogházait megvizsgálta. Egyenes adóba 4966 K 76 f, hadmentességi díjba 135 K 30 fillér, bélyeg- és jogilletékebe 884 K 81 fillérrel kevesebb, fogyasztási és italadóba 19225 korona 03 fillérrel több, dohányjüvedékbe pedig 3915 korona 80 fillérrel kevesebb tolyt be junius hóba, mint megelőzőleg. Közlekedési akadály a törvényhatósági és állami utakon sehol sem volt. Azonban a gyakori záporosok és árvizek jelentéktelenebb károkat okoztak. A hagymási utvonalon számos veszélyes jellegű csuszamlás történt, melyek helyreállítása számot tevő kiadásba kerül. A szállítások és építések részben folyamatban vannak, másrészen pedig befejeztettek. Az állategészségügy az előző hónapoz

viszonyitva kedvezőnek mondható. Benedek Imre homoródi főszolgabíró indokolt fölterjesztésére a bizottság elhatározta, hogy a jégverés által károsult községek érdekében feliratot intéznek az illetékes miniszteriumokhoz segélynyújtás czéljából. Főispánunk megemlítette, hogy a vármegyei inségügyi bizottság is e tárgyban folyó hó 15-én ülést tart. A farczádi anyakönyvvezető ügyében Demeter Lőrincz dr főszolgabíró kimerítő jelentésének meghallgatása és Ugron János orsz. képviselő s többek felszólalása után 9 szóval 7 ellen mellőzték az anyakönyvi felügyelő javaslatát és Vajda Ferencz körjegyzőt újabb kinevezésre terjeszti fel a bizottság. Tudomásul vették Nagy Samu dr b. elnök azon jelentését, hogy a régi marhalevelek elszámolása körül felmerült hiányt kivizsgálásának eredményét csak az októberi ülésen jelentheti be az erre kiküldött bizottság. Végül pedig Láng Lajos kereskedelemügyi miniszternek a hagymási utvonala építéséhez utalványozott újabb 30,000 korona inségélyért a bizottság hálás köszönetét nyilvánította és ennek felirat utján való tolmácsolását elhatározta.

— **A Patakfalván szünidőző tanuló ifjúság** 1902. évi július 20-án, azaz vasárnap a patakfalvi községi iskola nagytermében, az egyház építkezési alapja javára zártkörű kosaras táncvigalmat rendez, melyre a n. é. közönséget tisztelettel meghívja. Dr Nagy Samu ügyvéd és dr Gyarmathy Dezső, egyh. főgondnok, védnökök. Tokos Jenő lelkész, elnök. Ferenczy Béla joghallgató, alelnök. Fereczy Lajos körj., alelnök. Bágyi Ernő, Kertész Lajos, Konez Bandi, Konez Lajos, Mezei Ödön, Nagy Elek, Nagy Lajos, Nagy Pál, Orbán József, Pávelka Jenő, Szabados József, Szász Bandi, Tokos Cyula, Zakariás Károly, Zakariás Vilmos rendező bizottsági tagok. Belépti díj: személyjegy 1 K, családjegy 3 K. Kezdeté este 7 és fél órakor. Jó borról és zenéről gondoskodva van. A meghívó belépő jegyül szolgál. Felülfizetések a jótékonyczél érdekében köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak.

— **Emléket az agyagfalvi réten!** Az agyagfalvi réten felállítandó székely emlékalap javára adakoztak folyó év márczius hó 15-én a helybeli dalegylet által tartott hazafias ünnepen begyűlt jövedelem 1/2 részét pénztárnok Benedek Gézától 15 K. Ezt hozzáadva a korábban begyűlt 4248 K 8 f-hez, az alap összege az udvarhelymegyei takszékpenztárban elhelyezett tőke fél évi kamata 101 K 40 fillérrel tesz 4364 K 67 fillért. Fogadjon a nemes Dalegylet igazgatósága hazafias adományért a végrehajtó bizottság hálás köszönetét. Székely-Udvarhely, 1902. július 12. Ferenczy János végreh. biz. pénztárnok.

— **Tűz! Tűz!** Ezzel a két szóval jelzi Schmassmann E. okleveles mérnök villamos gépével azt az igazán erkölcsnemesítő és az emberiség önfeláldozó készségéről tanuskodó mozgó fényképet, melyet a „Budapest“ szálló újrafestett és igen szépen helyreállított éttermében tegnap este bemutattott. Már magában ez az egy kép is megérdemelné — különösen önkéntes tűzoltóinknak — azt a csekély belépti díjat, mely az I. helyre is csak 1 korona. — A műsor többi pontja sem marad mögötte a londoni tűzoltás igen sikerült bemutatásának, habár az erkölcs-nemesítés szempontjából ez felülmulja valamennyit. Igen életrevaló és nemzetgazdasági szempontból is dicséretes eszmével foglalkozik ez az „American Biograph Company“ czimen működő társaság. Mint szakértők beutazzák az egész Székelyföldet s annak turistikailag is elbájoló természeti szépségeiről mozgó fényképeket fognak készíteni. Ha tényleg beváltják ezen dicséretes eszmét, nemcsak fűrdőink, de egész vidékünk nagy lendületet venne. Ma (vasárnap) és holnap (hétfőn) megismételik a látványosságok bemutatását s hisszük, hogy művelt közönségünk nem fogja elmulasztani ezt a kedvező alkalmat és tömegesen nézi meg a valódi mozgó fényképeket.

— **Polgári iskolai tanárok kirándulásai.** Az országos polgári iskolai tanár-egyesület brassói

közgyűlésén résztvettek egy csoportja Lád Károly elnök vezetésével, a közgyűlés után kirándulásokat tettek. Meglátogatták Kovásznát, Kézdivásárhelyt, Bálványos várát, a kénbarlangot, Szent-Anna tavát, majd Tusnád- és Málnás-fürdőket. Innen Sepsiszentgyörgyre és Segesvárra rándult a társaság. Segesváron a vasuti indóházánál Eisenlohr Ulrik pénzügyigazgató, a magyar kaszinó igazgatója, a zászli alatt kivonult magyar polgári kör s a fogadásra megjelent szépszámmagarság élén meleg hangú beszéddel üdvözölte a kirándulókat, a kiknek nevében Lád Károly elnök köszönte meg a nem várt szívélyes fogadást. Az indóháztól a társaság zászli alatt felvonult a várba, a kegyelet adóját leróni lánglelkű dalnokunk Petőfi Sándor ereszobránál. Istvánfy breznóbányai polg. isk. igazgató lelkes beszéd kíséretében tette le az országos polg. isk. tanáregyesület gyönyörű koszoruját a költő szobrára. A rövid, de megható ünnepély befejezőjéül a jelenlevők a Himnuszot énekelték. Ezzel kapcsolatosan meg kell emlékezzünk az egyesület romániai, sinajai kirándulásáról is, a hol a királyi család nagy szívélyességgel fogadta az egyesület tagjait. Meghívta a park megtekintésére, hol a felségek az erkélyen állva fogadták a tanárok hódolatát. A kegyes fogadás szülte lelkesedést fokozta a költői lelkületű királyné azon kedves ténye, hogy ingbe, mezitláb kihozta a trónörökös legkisebb gyermekét és magasra emelve, mosolygó arccal bemutatta a társaságnak.

— **Ménlovak vásárlása.** A földmivelésügyi miniszter felhívja mindazokat a tenyésztőket, a kiknek birtokában három es fél évet betöltött, de a nyolczadik évet meg nem haladt koru ménló van és azt eladni óhajtják, hogy szándékukat annak kitüntetésével, hogy a ménló mely vármegyében, mely városban, községben vagy pusztában van, továbbá az eladási árt is egy koronás bélyeggel ellátott beadványban augusztus 10-ig a földmivelésügyi miniszteriumnak jelentsék be. A méneket egyes központokon megszemlélik a bizottságok s a vételár tekintetében létrejött egyezkedés után azonnal megvásárolják és átveszik. 165 ccentiméternél alacsonyabb méneket nem vásárolnak, kivéve, ha az egyed kitűnő minősége a megszerzést kívánatosá teszi. A megvásárolt ménék vételárát az adóhivatalnál fizetik ki.

— **„A kisbirtokos jelzáloghitele“** cz. mult számunkban befejezett cikksorozatban — tördelési hiba történt. A meny nyben lapunk mult számának 3-ik oldalán, az első hasáb kezdetén levő 17 sort „Ezek közé az előfeltételek közé tartoznak“ sor előtt kell olvasni.

Költészet és eszmék alkonyán át visszanezve a mult ködébe, csupa lelkesülés, mámoritasság, nagy eszmék vágy, nagy események ünnepélye, nagy csaták diadala vagy kétségbeesett vesztesége a mit látunk. Mintha nagy stylű lett volna az emberek élete, úgy tűnik föl nekünk. De ez csak látszat. Kezdünk rájönni lassankint, hogy a görög nép, a kirkől mi azt hisszük, hogy az emberiség boldog gyermekéveit élték az optimizmus karjai közt, tulajdonképen egy komoly, sőt szomorú nép volt, a kiknek irodalmából váltak ki mind máig a legnagyobb tragikusok. A Közép-kor maga csupa parádé ugyan, trónralépések, csaták, lovagi játékok, de ma egyetlen napunkban több az eszme, tartalom, mint volt akkor 10 esztendőben. De mégis pietással nézték az ünnepélyeket, a diszmeneteket s egy-egy nagyobb csoportosulás történetét megemlegették a nézőknek unokái is. A Világtörténetnek most megjelent 165. füzetében két szép királyasszony trónralépte ünnepének diszmenetei és csődületei vannak egykoru képekben felelevenítve. Katalin orosz czárnő és Mária Terézia koronázási ünnepélyének két részlete.

— **Melyik lapra fizessünk elő?** Ez a kérdés most van eldőlőben s éppen azért itt csoportosítjuk a legelőkelőbb újságokat, hogy közönségünknek a választást megkönnyítsük. Az újságok címeit betűsorban említjük a következőkben:

„**Alkotmány**“. Kiadóhivatala Budapest, VIII. Szentkirályi-utca 28a. Előfizetési ára negyedévre 7 K. Felelős szerkesztője: Bonitz Ferencz. —

„**Budapesti Hírlap**“. Kiadóhivatala Budapest, VIII. Rökk-Szilárd-utca 4. sz. Előfizetési ára negyedévre 7 K. Főszerkesztő és laptulajdonos: Rákosi Jenő, felelős szerk.: Csajthay Ferencz.

— „**Budapesti Napló**“. Kiadóhivatala Budapest, VIII. József-körút 18. sz. Előfizetési ára negyedévre 7 K. Főszerkesztő: Vészi József, felelős szerk.: Braun Sándor. Jókai Mór koszorus költőnk egész irodalmi munkásságát a lapnak szenteli. — „**Független Magyarország**“

— „**Független Magyarország**“ címmel Dienes Márton felelős szerkesztő és Kosuth Ferencz főmunkatárs jelesen szerkesztett napilapot állítanak elő. A „Független Magyarország“ szerkesztősége és kiadóhivatala Budapesten, IV. Váci-utca 81. sz. alatt van. Előfizetési ára negyedévre 7 K. — „**Hazánk**“.

Kiadóhivatala Budapest, VIII. Szentkirályi-utca 28. sz., I. em. Előfizetési ára az Agrár-albummal, a Vasárnap

cz. szépirodalmi mellékkel és a Szövetkezéssel együtt negyedévre 7 K. Felelős szerkesztő: Buday Barna. — „**Magyar Nemzet**“.

Kiadóhivatala Budapest, VII. Kerpesi-ut 54. sz. Előfizetési ára negyedévre 6 K. Főszerkesztők: dr. Jókai Mór és Bekics Gusztáv, felelős szerk.: Adorján Sándor. — „**Magyarország**“.

Kiadóhivatala Budapest, VI. Teréz-körút 19. sz. Előfizetési ára negyedévre 7 K. Főszerkesztő: Holló Lajos, felelős szerkesztő: dr. Lovász Márton, a közgazdasági részt szerkeszti: Lázár Pál. — „**Magyarország**“.

Kiadóhivatala Budapest, IV. Várház-körút 8. sz. Előfizetési ára negyedévre 3 K 60 f. Felelős szerkesztő: Benedek Elek. Egyetlen napilap, mely a székelység ügyét elsőrendű kérdésnek tartja s azért körömszakadtáig harcol. — „**Magyar Szó**“.

Kiadóhivatala Budapest, VII. Teréz-körút 52. sz. Előfizetési ára negyedévre 7 K. Felelős szerkesztő: Pályi Ede. A „Protestáns ügyek“ rovatvezetői: Lukácsy Imre ev. ref. és Mohácsy Lajos ág. hitv. ev. lelkészek. — „**Magyar Hírlap**“.

Kiadóhivatala Budapest, V. Honvéd-utca 10. sz. Előfizetési ára negyedévre 7 K. Alapította: Horváth Gyula. Főszerkesztő: dr. Hertzka Tivadar, felelős szerkesztő: Márkus Miksa. — „**Pesti Hírlap**“.

Kiadóhivatala Budapest, V. Váci-körút 78. sz. Előfizetési ára negyedévre 7 K. Felelős szerkesztő: dr. Légrady Imre. — „**Székelység**“, politikai napilap, kiadja a marosvásárhelyi függetlenségi és 48-as párt támogatásával a „Székelység“ lapkiadó vállalat Maros-Vásárhelyt. Felelős szerkesztő: Szent-erzsébeti Szakáts Péter. Előfizetési ára negyedévre 3 K 50 f. — „**Székelység**“.

politikai, társadalmi és közgazdasági, hetenkint hétfőn, szerdán, pénteken és szombaton megjelenő lap. Kiadja a Jókai-nyomda részv.-társ. Sepsiszent-Györgyön. Felelős szerkesztő: Málk Loránt. Előfizetési ára negyedévre 5 K. — „**Ujság**“, az erdélyi rész legelőkelőbb szerkesztett független napilapjának kiadóhivatala Kolozsvárt, Egyetem-utca 7. sz. (Lyceum nyomda.) Előfizetési ára negyedévre 6 K. Felelős szerkesztő dr. Papp József, laptulajdonos: Gombos Ferencz. — Az itt felsorolt napi újságok egytől-egyig mind igen jól szerkesztett lapok s legtöbbje még jelentékeny kedvezményeket is nyújt előfizetőinek. Bármelyik lap kiadóhivatala ingyen mutatványszámokat küld s azokból meggyőződést lehet szerezni az újság irányáról. Kérjen tehát egy levelező-lapon mutatványszámot mindenki, a ki izlésének megfelelő jó napilapot óhajt megrendelni. Előfizetéseket elfogad és postadíjmentesen közvetít Lárncly lapra

és folyóiratra a „Székely-Udvarhely“ kiadóhivatala (Betheg Pál könyvkereskedése) Székely-Udvarhelyt.

Apróságok.

Angolországban évente 500 dollárjába kerü egy-egy katonája, Oroszországnak 115 dollárjába Svájcban pedig csak 35 dollárjába. Az egész világon forgalomban levő arany pénz sulya körülbelül 865 tonna. A német császárnak 359 kocsija van a saját és udvara használatára. Kína egyes helyein a földmívelésnél sertéseket is használnak teherhúzásra. Hakaiiban a káposzta egész éven át megerem, s mindegy, akármely évszakban ültetik is el. A jótékonyzélú adományok összege az elmúlt évben az Egyesült-Államokban meghaladta a 107 millió dollárt. A siami király seregében 500 harci elefánt van. A legkeményebb fa nem az ébenfa, hanem a kókusz. A sürgöny körülbelül 3 másodperc alatt jut át az Atlanti-tengeren. Az egész művelt világ katonaságának béke-létszáma 4 millió ember. Az egyedüli drágakő, amit utánozni nem lehet, az opál. Oroszországban ötszörnél többször senki házasságot nem köthet s a 80 éven felüliek nem léphetnek házasságra. A színésznők között a leggyakoribb név: Mari. Moszkvának van Európában a legnagyobb kórháza, hétézer ágygyal. Vonaton az első postát 1830-ban szállították és pedig Angolországban, Liverpool és Manchester között. Évente az egész világon körülbelül 400 millió sürgönyt adnak le. Az egész világ kereskedelmi hajói körülbelül 180 millió tonnányi árut szállítanak évente. Ebből a negyed-rész szén. Az elmúlt évben a német császár 2473 egyént tüntetett ki érdemjellel. Németország 22 hajógyára 60 ezer embert foglalkoztat.

Közgazdaság.

Az udvarhelyvármegyei gazdasági egyesülettől.

Szám: 198—902.

Meghívó.

Az udvarhelyvármegyei gazdasági egyesület választmánya **folyó évi július hó 13-án délelőtt 9 órakor Szent-Király községben**, az iskola helyiségében választmányi ülést tart, melyre a választmány tagjai és az érdeklődő gazdaközönség tisztelettel meghívotnak.

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó.
2. A gazdasági egyesület szervezetének és működésének ismertetése.
3. A szentkirályi gazdakör megalakítása.
4. Zonda József törvényhatósági kir. állatorvos előadása az „Élősködőről“.
5. Gál Imre előadása a mezőgazdaság köréből.
6. Indítványok, folyó ügyek.

Székely-Udvarhelyt, 1902. július hó 1-én.

Az Elnökség.

A len kártevői. A laikus nem is hinné, hogy egy gazdának mily sok a keserősége, gondja, bánata. Kora tavasszal még a legszebb reményekkel kezdi meg tevékenységét, s alig-alig mulik el néhány hét, máris meg kell kezdenie küzdelmét ama sok növényi ellenséggel és állati kártevővel, a mely kulturnövényeink legtöbbjét akadályozza fejlődésében. A len betegségeit és ellenségeit bemutatjuk a következőkben: ellenségei közül első sorban említjük meg a gamma-bagolylepké hernyóját, mely nagy számmal lépve el a len leveleit és virágait, az egész termést tönkre teszi; majd folytatja ennek káros munkáját a Marunestra persicaria, mely éjjel röpül s petéit huszával-harminczával rakja a len leveleire; június-július hónapokban: a lenvelelsodró pille repdes virágról-virágra, s a petéiből kibuvó parányi hernyócska

berágja magát a len fiatal tokjába, úgy hogy annak megfirt helye beheged, s a tokban foglalt hernyót csak akkor vesszük észre, ha a hernyó ürüléke a tok falán, mint sötétebb hely áttetszik. A két előbbinek irtása csakis a hernyók összeszedése után történhetik, míg az utóbbinál minél gyakrabban kell megvizsgálnunk a len tokját s ha rajtuk a nevezett pille létezésére valami jel mutatkoznék, akkor a tokokat nyomban ki kell csépelni. Jelentékeny kárt okozhat a lenben a földi bolha is, a mely ellen csakis úgy védekezhetünk, hogy a lent műtrágyával megtrágyazzuk s ez által gyorsabb növekedésre serkentven, a bolhák részéről ártalmatlanná teszszük. Növényi ellenségei közül legveszedelmesebb: a lenfojtó aranka, mely körül fogja a len szárát s az érintkezés helyén szívó szemölcsöket bocsát a len szövetébe, kiszívva ennek táplálékát. Aranka-mentes lenmag használata menthet meg e bajtól. Betegségei közül: a lenrozsdát említjük fel, a melynek spórái a fonásra alkalmas hánacs rostjait rongálják meg, sőt egész törékenynyé tehetik. A gyomok közül a galium, a lenfű, a hajnalika, a kutyatej, s a lenlakó vadócza a leggyakoribb. Ezekre nézve az egyedüli gyógyszer: a gondos boronálás és gyomlálás.

Közlekedés.

Napi posta-járatok érkezése és indulása Székely-Udvarhelyt:

Érkezik:	Indul:
d. e. 6:13 segesvár—sz.-udvarhelyi (kalauz)	d. e. 7:05
d. u. 2:30 sz.-udvarhely—oláhfalvi (1 lovas)	d. e. 6:15
d. e. 7:30 „ zetelaki („ „)	d. e. 8:00
d. u. 5:30 „ oklándi („ „)	d. e. 8:00
d. e. 10:30 „ parajdi („ „) déli	d. e. 12:00
d. e. 10:30 „ oroshogvi (gyalog)	d. e. 12:00
d. u. 1:33 segesvár—sz.-udvarhelyi (kalauz)	d. u. 3:05

A parajdi postakocsi hoz és viszen 4 drb községi táskát, u m: a szentléleki esendőr-örst, Farkaslaka és társközségeket, Pálfalvát, valamint Felső-Sófalva községét s ezen kívül úgy menet, mint jövet érinti a korondi és nyárbán a Korond-fürdői postahivatalokat. Az oláhfalvi postajárat viszi és hozza Fenyéd és Méréfalva községek táskáját s fürdő-idény alatt érinti a Homoród-fürdői postahivatalt. — A homoródoklándi postakocsi pedig úgy menet, mint jövet érinti a homoródszentmártoni postahivatalt.

Hetenkint háromszor (kedden, csütörtökön és szombaton) gyalog küldöncz után kapnak postát az alábbi községek. A felsőboldogasszonyfalvi körjegyzőség útján: Felső-Boldogasszonyfalva, Árvátfalva, Patakfalva, Bikafalva és Hodgya. Együttesen Telekfalva és Sándorfalva, ugyszintén Óczfalva és Miklósfalva. A farczádi körjegyzőség útján: Farczád, Sükő és Lengyelfalva. Végül pedig a szenttamási körjegyzőség útján: Szent-Tamás, Tibód és Ülke községek jutnak postai küldeményeikhez.

Ohajtandó volna, hogy az egyes körjegyzői körök posta ügynökségei felállításáért folyamodjanak s ne hetenkint csak háromszor, de mindennap megkaphassák és küldhessék leveleiket.

Szerkesztői üzenetek.

Gy. K. F. A szívesen küldött 5 K mult évre szól. Tehát még 5 koronával „az utófizetők közül előfizetőink sorába lép“het. Szives üdvözlét!

Gidó Ferencz kányádi székel atyánkfia egy hozzánk beküldött legújabb „cselekedetében“ így jellemzi az életet.

Mi az élet?
Szolgátság
Vagy szabadság!
Mi az élet?
Nyomorgás
Vagy boldogság!
Mi az élet?
Gyűlölet
Vagy szeretet!
Oh az élet szomorufüz!
Korhadt törzs...
Mocsár helyett ott senyved a Hegyeten.
Kihajtana van még benne Akarat,
De meggéje a tavasztól Elmaradt.

Járvány 9952., 9930. varhely város község előljá sitem, hogy ban szörvány az erre von Rákos közsé ványosan; E dig a sertés ségi zárlat 1902. július főjegyző.

Felfogó jától. Szám előjáróságn hogy Vargya herélt ló va esengettyű helyen, 1902. Gróf Lázár,

Pályáz kgeb. Pályá m. kir. áll. tán megüre ben esedéke m3 jó min dási, valami tés díjtalan tölt és foly s Zsombor őri állomás felhivatnak, foglalt telje alkatukat, v magyar ny tes bírását bályszertüen ket legkéső kelyudvarhe lnkább nyu lembe vété közigazgatá 1902. évi j

E rovatban

FRISS György (Főter, pia gyorsan és

Jó és ol

KOC

Alber Használt l

Eladó szabadkéz lakatosme

Befő

ZÖ

paszuly, poszta s a legelőn János fi U d v a r

KÉI

nagy beli f hatók a ban (Bet

Hivatalos rész.

Járványok. Udvarhelyvármegye alispánjától. 9952., 9930., 10163—902. alisp. sz. Székely-Udvarhely város polgármesterének és valamennyi község elöljáróságának. Közhirrététel végett értesitem, hogy a Fialfalva község sertésállományában szörványosan uralgott sertésvesz megszűnven, az erre vonatkozó udvarzárlat feloldatott. Felső-Rákos község bivalállományában a bivalvész szörványosan; Bözöd község sertésállományában pedig a sertésorbáncz járványosan fellépven, a községi zárlat elrendeltetett. Székely-Udvarhelyen, 1902. július hó 8-án. Alispán helyett: Gróf Lázár, főjegyző.

Felfogott lovak. Udvarhelyvármegye alispánjától. Szám 9205—902. alisp. Valamennyi községi elöljáróságnak. Közhirrététel végett értesitem, hogy Vargyas községben 2 drb sötét-szürke, 6 éves herélt ló van felfogva, az egyiket egy kis réz esengettyű van szíjjal felkötve. Székely-Udvarhelyen, 1902. évi július hó 1-én. Alispán helyett: Gróf Lázár, főjegyző.

Pályázat erdőőri állásra. Szám 354—902. kgeb. Pályázati hirdetmény. A székelyudvarhelyi m. kir. áll. erdőhivatal kerületében lemondás folytán megüresedett 300 K havi előleges részletekben esedékes évi utazási általánnyal és évi 30 m³ jó minőségű száraz vagy hulladék fa kihordási, valamint 6 drb szarvasmarha és 6 drb sertés díjtalan legeltetésének engedélyével összekötött és folyó évi szeptember hó 1-ével betöltendő s Zsombor székelyllyel összekötött hatósági erdőőri állomásra ezennel pályázat nyitattik. Pályázók felhívattak, hogy az erdőtervény 37-ik §-ában foglalt teljes minősítésüket, ép és egészséges testalkatukat, valamint eddigi alkalmatásukat és a magyar nyelvnek szóban és írásban való tökéletes birását igazoló okmányokkal felszerelt és szabályszerűen bélyegzett, saját kezűleg irt kérvényüket legkésőbb folyó évi július hó 25-ig a székelyudvarhelyi m. kir. áll. erdőhivatalhoz annál is inkább nyujtsák be, mivel később érkezők figyelmbe vétetni nem fognak. Udvarhelyvármegye közigazgatási er. bizottságától. Székely-Udvarhely, 1902. évi június hó 9-én. Damokos, elnök

Apró hirdetések.

E rovatban minden szót 4 filléért, vastagabb betűvel 8 filléért közöl a kiadóhivatal.

FRISS FAGYLALT és legfinomabb csukrász-sütemények **Ernszt György csukrászatában** Székely-Udvarhelyt (Fötér, piacszor) kaphatók. Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan teljesítettek.

Jó és olcsó asztali és csemegeborok Székely-Udvarhelyt (Fernengel Gyulánál) kaphatók.

KOCSIK kiváló minőségben és olcsó áron állandóan **kaphatók:**
Albert Péter = kovácsmesternél = Székely-Udvarhelyt.
Használt kocsikat becsere és kijavit. 1—52

Eladó Az Attila-utca 380. szám alatt levő kőházak telek — igen előnyös vétellel — szabadkézből eladó. Értekezni Berkecz Sándor lakatosmesternél (Kossuth-utca) lehet.

Befőzésre kajszin- és őszi baraczkok, paradicsom állandóan friss — — minőségben. — —
ZÖLDSÉGEK u. m.: édes paprika, pászuly, tejes törökbuza, új burgonya, fejes káposzta s szezon szerinti főzelékek és friss gyümölcsök a legelőnyösebb árak mellett kaphatók: **Szabady János** fűszer- és csemegeüzletében Székely-Udvarhelyt (Fötér, Kossuth-utca szegletén).

KÉPES LEVELEZŐ-LAPOK
nagy választékban úgy helybeli felvételek, mint a legszebb tájképek kaphatók a „SZEKELY-UDVARHELY” kiadóhivatalában (Betegh Pál könyv- és papirkereskedésében) Székely-Udvarhelyt.

M. kir. államvasutak.		Keleti vonal.	
NYARI MENETREND. (Bukarest—Brassó—Budapest—Bécs.)			
Érvényes 1902. május 1-től.		Érvényes 1902. május 1-től.	
Tv. sz. sz.	Gy. v.	Állomások	
I—III.	I—II.		
7:35	9:15	ind. Bukarest	érek. 9:10 8:05
8:32	1:12	Predeal	3:31 1:11
5:40	2:45	Brassó	2:09 8:00
2:25	10:24	Kézdi-Vásárhely	6:53 1:35
10:15	—	Bukarest	— 6:55
8:54	—	Palanca	— 6:27
9:50	5:17	Gyimes	1:50 5:57
5:06	12:31	Sepsi-Szt-György	4:35 10:33
7:05	3:05	Székely-Udvarhely	1:33 6:13
7:21	3:21	Bikafalva 11. sz. ór.	1:14 5:55
7:33	3:33	Bögöz	1:01 5:42
7:52	3:57	Nagy-Galambfalva	12:44 5:26
8:10	4:16	Bethfalva 6. sz. ór.	12:14 5:01
8:22	4:31	Székely-Keresztur	12:06 4:53
8:30	4:39	Boldogassz.-falva 3. sz. ór.	11:47 4:39
8:39	4:48	Uj-Székely 2. sz. ór.	11:37 4:29
9:04	5:04	Héjjasfalva	11:22 4:14
9:44	6:02	Szegvár	ind. 10:34 3:22
11:45	6:56	Kis-Kapus	9:43 2:01
7:41	4:40	Nagy-Szeben	érek. 1:20 9:15
12:58	7:35	Küküllőszög	9:04 1:02
4:05	1:53	Sóvár (Korond-fürdő)	2:48 3:25
2:05	8:12	Tövis (Arad felé elág.)	8:32 11:52
3:11	9:00	Székely-Kocsárd	7:50 10:47
12:25	5:43	Maros-Vásárhely	10:30 5:34
3:48	9:30	Arajos-Gyeres	7:26 10:17
3:00	8:52	Torda	7:55 10:45
6:17	11:10	Kolozsvár	5:55 8:37
11:04	2:38	Nagyvárad	2:11 3:42
1:19	4:03	Püspök-Ladány	érek. 12:47 1:33
7:10	7:50	(Budapest)	ind. 9:15 8:30
1:50	1:50	(Bécs stb. Bruckon át)	2:10 6:00

(Utánnymomat nem díjaztatik.)

Hirdetések.

1993—1902. tkvi.

Árverési hirdetményi kivonat.

Az oklándi kir. járásbiróság, mint telekkönyvi hatóság közhirrét teszi, hogy az udvarhelymegyei takarékpénztár végrehajtónak Toró Sándor hagyatéka végrehajtást szenvedő elleni 180 K tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a székelyudvarhelyi kir. törvényszék (az oklándi kir. járásbiróság) területén levő, Kányád községben fekvő és a kányádi 7 sz. tjkvben A † alatt foglalt: 11—12 hr. sz. belsőségre 402 K, 446 hr. sz. ingatlanra 14 K, 465 hr. sz. ingatlanra 11 K, 492, 497/3, 498 hr. sz. ingatlanra 23 K, 535 hr. sz. ingatlanra 4 K, 601 hr. sz. ingatlanra 17 K, 923 hr. sz. ingatlanra 45 K, 995 hr. sz. ingatlanra 34 K, 998 hr. sz. ingatlanra 16 K, 1004 hr. sz. ingatlanra 12 K, 1191 hr. sz. ingatlanra 6 K, 1262 hr. sz. ingatlanra 37 K, 1295 hr. sz. ingatlanra 76 K, 1386 hr. sz. ingatlanra 1 K, 1391 hr. sz. ingatlanra 17 K, 1396, 1397, 1398

hr. sz. ingatlanra 43 K, 1434 hr. sz. ingatlanra 13 K, 1502 hr. sz. ingatlanra 9 K, 1543 hr. sz. ingatlanra 22 K, 1558 hr. sz. ingatlanra 13 K, 1654/1 hr. sz. ingatlanra 18 K, 1654/2 hr. sz. ingatlanra 18 K, 1695 hr. sz. ingatlanra 40 K, 1924 hr. sz. ingatlanra 4 K, 1991, 1992, 1993 hr. sz. ingatlanra 55 K, 2129 hr. sz. ingatlanra 8 K, 2185, 2187 hr. sz. ingatlanra 17 K, 2216 hr. sz. ingatlanra 14 K, 2437 hr. sz. ingatlanra 4 K, 2452 hr. sz. ingatlanra 16 K, 2590 hr. sz. ingatlanra 23 K, 2592/1 hr. sz. ingatlanra 11 K, 2592/2 hr. sz. ingatlanra 12 K, 2617 hr. sz. ingatlanra 37 K, 2618 hr. sz. ingatlanra 5 K, 2668 hr. sz. ingatlanra 90 K, 2696 hr. sz. ingatlanra 80 K, 2697 hr. sz. ingatlanra 80 K, 2744/1 hr. sz. ingatlanra 4 K, 2976 hr. sz. ingatlanra 24 K, 2982 hr. sz. ingatlanra 150 K, 2981 hr. sz. ingatlanra 157 K, 1694 hr. sz. ingatlanra 30 K, 1563/1 hr. sz. ingatlanra 13 K, 453 hr. sz. ingatlanra 5 K, 930/1 hr. sz. ingatlanra 23 K, 1208 hr. sz. ingatlanra 15 K, 1307 hr. sz. ingatlanra 2 K, 1554 hr. sz. ingatlanra 37 K, 2721/1 hr. sz. ingatlanra 16 K, 903/2 hr. sz. ingatlanra 30 K, a kányádi 186 sz. telekjegyzőkönyvben A † alatt foglalt: 1348, 1349, 1350 hr. sz. ingatlanra 34 K, 1791 hr. sz. ingatlanra 21 K, a kányádi 208 sz. telekjegyzőkönyvben A † alatt foglalt: 1596, 1597, 1598 hr. sz. ingatlanra 15 K, a kányádi 216 sz. telekjegyzőkönyvben A † alatt foglalt: 1622—1636 hr. sz. ingatlanra 5 koronában és a kányádi 232 számú telekjegyzőkönyvben A † alatt foglalt: 2388, 2389 hr. számú ingatlanra 11 koronában ezennel megállapított kikiáltási árakban — még pedig a kányádi 208 sz. telekjegyzőkönyvben foglalt ingatlanokra Nagy Mária Toró Istvánné élethossziglani haszonélvezeti joga és a kányádi 217 számú telekjegyzőkönyvben A † alatt foglalt ingatlanokra Nagy Mária Toró Istváné és Toró Zsigmond özv. és özv. Toró Zsigmondné haszonélvezeti jogának fenntartása mellett — az árverést elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1902. évi szeptember hó 11. napjának délelőtti 9 órakor Kányád község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási árakon alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 százalékát készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-cz. 42 §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333 szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. járásbiróság, mint telekkönyvi hatóság,
Oklánd, 1902. május 27.
Dr. GIDÓFALVY,
kir. albiró.

Felhívás

a szaldobosi fürdő-részvénytársaság részvényeseihez.

Folyó év április 13-án a szaldobosi fürdő-részvénytársaság rendes közgyűlésének határozatából kifolyólag ez uton is felhívattak mindazok a részvényesek, kik részvényeiket ki nem váltották vagy azok teljes értékét be nem fizették, hogy ezen kötelezettségüknek 40 nap alatt tegyenek eleget. Ellenkező esetben részvényeik az alapszabályok 6. §-a értelmében a tartalékalap javára eladatnak s azok helyett új részvények bocsátatnak ki.

Ezen határozat jóváhagyott a székelyudvarhelyi kir. törvényszék 3711—1902. sz. polg. végzésével.
Olasztelek, 1902. július hó 1-én.

Az igazgatóság.

Sz. 852-902. tlkvi.

Árverési hírtményi kivonat.

A székelykereszturi kir. jbiróság, mint telek-könyvi hatóság közhírré teszi, hogy Gyórfi Adam végrehajthatónak Szövérdfi József végrehajtást szenvedő elleni 1000 korona tőkekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében a székely-udvarhelyi kir. törvényszék (székelykereszturi kir. jbiróság) területén lévő bözödujfalvi 100. sz. tjkvben foglalt 313., 314. és 315. hr. sz. ingatlanra az árverést 782 koronában megállapított kikiáltási árban újabban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1902. évi július 31-ik napján a. e. 9 órakor** Bözödujfalva községházánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10 százalékát készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyam-mal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi XL. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. jbiróság tlkkyvi hatósága.
Székely-Keresztur, 1902. június hó 26-án.

VERESS, kir. albiró.

**NÉVJEGYEK, MEGHIVÓK,
TÁNCZVIGALMI ÉS
ESKÜVŐI**

jelentések s mindenféle
könyvnyomdai munkák
gyorsan és lelkiismeretes pontossággal készítenek a
„SZÉKELY-UDVARHELY” kiadóhivatalában (Be-
tegh Pál könyv- és újságkiadó vállalata)
Székely-Udvarhelyt.

Gyászjelentések nagy választékban, olcsó árak
mellett. Vidéki megrendelések legrövidebb határ-
időre, esetleg a beérkezés napján elintéztést nyernek.

**A Richter-féle
LINIMENTUM CAPS. COMP.
Horgony-Pain-Expeller**

egy régi kipróbált háziaszer, a mely már több mint 33 év óta megbízható bedörzsölésül alkalmaztatik köszvénynél, csúznál és meghúléseknél.

Intés. Silányabb utazatok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csakis eredeti üvegeket dobozokban a „Horgony” védjegyvel és a „Richter” cégjegyzessel fogadjunk el. — 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban a legtöbb gyógyszerüzletben kapható. Főraktár: Török József, gyógyszerésznél Budapesten.

Richter F. Ad. és társa,
csász. és kir. udvari szállítók.
Rudolstadt.

Raktár: Nagysolymosi Koncz Ármin gyógy-
szertára zékely-Udvarhelyt. 20-29

**KÁDÁR-
ÜZLETEMET**

van szerencsém a n. é. közönség szíves figyelmébe ajánlani. — **Raktáron** tartok: boroshordókat, fenyőkádakat, csebreket, kártyákat és dézsákat. — Elvállalok gyári, raktár- és pinceberendezéseket pontos és szolid kivitelben. — Javításokat gyorsan és olcsón teljesítek. — Hordók hitelesítését is elvállalom. — Szíves pártfogást kérve, vagyok kész szolgálattal:

Magyari István,
kádár-mester.

5-25

**NINCS TÖBBÉ
SERTÉSVÉSZ!**

Ha valamennyi sertéstartó gazda a Somogyi Géza-féle 13652. sz. a. szabadalmazott, kipróbált és a Nagyméltóságú magyar királyi földművelésügyi miniszter ur által, egyetértőleg a Nagyméltóságú magyar királyi belügyminiszteriummal 52972/III. I. 1901. sz. a. engedélyezett, Somogyi Géza és Huszár Adolf gyógyszerész által készített

**állatok emésztését
elősegítő tápport**
alkalmazza.

Egy csomag 18 kr = 36 fillér.

Kizárólagos főraktár Székely-Udvar-

helyt: Szabady János

fűszer-, anyag- és csemege kereske-
1-12 desében.

**„KEGYELET”
disztemetkezési intézet
Székely-Udvarhelyt, a Fötéren,
Barcsay Károly**

divatüzletével egybekötve.

Temetkezéseket úgy helyben, mint vidéken legpontosabban, a legegyszerűbbtől a legdíszesebb kivitelig eszközöl.

Templomok, kápolnák és termek, sőt egész udvarok gyászbaonását is elvállalja. Hullákat exhumáltat s bárhonnán elszállítat. Raktárt tart fa- és érczkoporsókából, szemfődelek-, párnák-, szalagok- és egyéb gyász kellékekből mindig nagy választékot. Uj gyászkoosik fényes felszerelésekkel, testőrök s az összes temetési személyzet ruházata teljesen magyar. Főelve: olcsó és pontos kiszolgálás. 27-52.

Egyedül valódi angol

Thierry A. gyógyszerész BALZSAMA.

Egészségügyi hatóság által megvizsgálva és ajánlva.

Az üvegek felszerelése a keresk. törvény mintavédelmé alatt áll.

Allein echter Balsam
aus der
A. Thierry in Pregrada
bei Rohitsch-Sauerbrunn.

szitástól legjobban megóv az, ha közvetlenül tőlem gyáramból rendelnek eredeti szab. kartonokban Ausztria-Magyarország minden postaállomására bérmentve 12 kis vagy 6 dupla üve 4 korona. Bosznia és Hercegovina részére 4 korona 40 fillér. Kevesebb nem küldetik széjjeg Szétküldés csak előrefizetés vagy előleg küldése mellett.

Miért szenved ön? holott minden féle és fajta, még oly régi sebre biztos gyógyulást talál és majdnem mindig elkerüli a fájdalmas és veszélyes operálást valamint amputálást

Thierry A. gyógyszerész egyedül valódi Centifolia-kenőcs
használatánál, rendkívül jó hatása, a sebek gyógyulásánál valamint a fájdalmak enyhítésénél utólérhetlen. A valódi centifólium kenőcs alkalmazható: A gyermekágyasok rossz természetű mellbajainál, szoptatók melkemenyedése, a tej elapadásának, az orbáncznak eseteiben, továbbá mindenféle régi sérvek, láb- és csontnyílások, sebek, folyások, dagadt lábak s csont-évesedéseknél, vágás, szurás, lövés és ütés által előidézett sebeknél; az idegen testek, pl.: üveg, szálla, homok, tövis, serét stb. eltávolításánál; mindenféle daganat, kinövés, képződmény, karbunkulus és ráknál; végre pokolvar, körömfereg, körömgüvelés, a lábnaak járásközben történt kisebesülése, fagyás és égetés okozta sebek, a betegek és gyermekek fekvés általi kisebesülése, torokdaganat, meggyült vér, fülzugás stb., stb. eseteiben. — A szállítás kizárólag az összeg előre küldése mellett eszközöltetik. Két tégely csomagolással, postai szállítási díjjal együtt 3 korona 60 fillér. Számos eredeti bizonyítvány rendelkezésre áll. Arra kérek mindenkit, hogy óvakodjék a hatáskülső hamisítások bevésétől s arra ügyelni, hogy a tégelybe be van-e a fenti védjegyem és cégem: Thierry (Adolf) Limited gyógytára az „Orangyal Pregradában, égetve.

Ezen gyógyhatásukban fölülmulhatlan két szer nemcsak a romlásnak nincs kitéve, sőt ellenkezőleg, minél régibb, annál értékesebb és hathatósabb, nem árt sem a fagy, sem a forróság, tehát minden évszakban használhatók. Majdnem minden esetben segitenek és eredménnyel járnak, legalább az orvos érkezéig, természetesen nem szabad hamisítványokat vagy hasonló feldicsért érték- és hatáskülsőlyűt megnevezett pótszereket venni, melyekért a pénzt haszontalanul dobják ki, hanem mindig ezen rég kipróbált olcsó és megbízható, emellett teljesen ártalmatlan, világhírű szereket kell használni, melyeknek minden családban az eshetőségekre készletben kellene lenni. Hol olyant nem kapunk, mely a valódiság minden jelét magán viseli, rendeljük meg egyszerűen direkte és cimezzük:

Thierry (Adolf) Limited „Orangyal-gyógyszertár” Pregrada Rohitsch-Sauerbrunn mellett. Központi raktár Budapest Török F. gyógyszerüzletben, Zágrábban Mittelbach S. gyógyszerüzletben és Bécsben Hradi L. gyógyszerüzletben.